

Rozdział 10

Wprowadzenie do rachunkowości

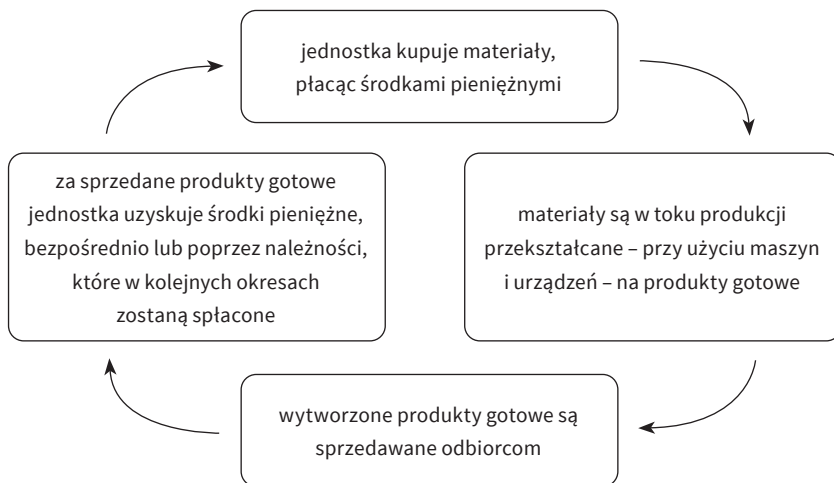
1. Podstawowe pojęcia i metody stosowane w rachunkowości.
2. Zasada bilansowa, istota i typy operacji gospodarczych.
3. Różnice pomiędzy kosztami i wydatkami oraz przychodami i wpływami.
4. Wartość informacyjna podstawowych elementów sprawozdania finansowego.

1. Podstawowe pojęcia i metody stosowane w rachunkowości

Działalność gospodarcza wymaga zaangażowania określonych zasobów majątkowych, materialnych i niematerialnych, do podejmowania decyzji mających na celu rozwój danej organizacji. Organizacją może być podmiot gospodarczy nastawiony na osiągnięcie zysku, fundacja nastawiona na zaspokojenie potrzeb określonej grupy podopiecznych, szpital, gmina czy inna jednostka. Każda z tych organizacji, bez względu na wielkość i moment działalności, komunikuje informacje ekonomiczne osobom zainteresowanym, a mogą nimi być akcjonariusze (obecni i potencjalni), kredytodawcy, kierownictwo, pracownicy czy agencje rządowe. Współcześnie rachunkowość potrzebna jest każdej jednostce gospodarczej, choć oczywiście nie w takim samym zakresie.

W uproszczony sposób prowadzenie działalności gospodarczej zostało przedstawione na rysunku 1.

W podobny sposób funkcjonują zarówno jednostki usługowe, jak i handlowe.

Rysunek 1. Etapy prowadzenia działalności gospodarczej

Źródło: opracowanie własne.

Istnieje wiele definicji rachunkowości (zob. Śniezek 2021: 18–19). Jedną z nich zaproponowała Alicja Jaruga (1992: 8):

Rachunkowość (*accounting*) to proces identyfikacji, pomiaru i przekazywania informacji, które są potencjalnie użyteczne do podejmowania decyzji gospodarczych. Z punktu widzenia działań, jakie składają się na system rachunkowości, odróżnia się: identyfikację, grupowanie, opis, ewidencję, przetwarzanie i przekazywanie informacji o wynikach działalności firmy, zmianach w jej majątku i sytuacji finansowej. Dlatego rachunkowość jest współcześnie rozumiana jako system informacyjny służący użytkownikom do podejmowania decyzji gospodarczych, zwłaszcza finansowych, oraz rozliczania kierownictwa z odpowiedzialnego i efektywnego zarządzania powierzonym majątkiem.

Dla celów podręcznika rachunkowość można zdefiniować jako system gromadzenia, pomiaru i komunikacji informacji finansowych. Należy jednak zauważyć, że w definicji rachunkowości podkreślane są jej funkcje:

- informacyjna – dostarczanie informacji do podejmowania decyzji gospodarczych,

- atestacyjna – poświadczenie wiarygodnego obrazu finansowego jednostki, jej dokonań i kondycji,
- rozliczeniowa – pozwalająca na rzetelną ocenę efektywności działań zarządu.

Do użytkowników informacji rachunkowości zalicza się zwykle zarząd jednostki, jej inwestorów (zarówno obecnych, jak i potencjalnych), wierzycieli (kredytodawców, pożyczkodawców), dostawców, odbiorców, klientów, państwo i jego agendy (np. urzędy skarbowe czy urząd statystyczny), konkurencję, pracowników czy społeczeństwo (Śnieżek 2021: 22; Drury 1995: 21–22). Potrzeby informacyjne wymienionych grup są inne, niekiedy sprzeczne, ale rachunkowość musi zaspokajać je wszystkie. Kierownictwo chce rozwoju firmy i osiągania jak największego zysku, fiskus również jest zainteresowany jak największym zyskiem, ale do opodatkowania, pracownicy chcą wysokich wynagrodzeń, które zmniejszają wysokość potencjalnego zysku zarówno z punktu widzenia kierownictwa, jak i fiskusa.

Mając na uwadze potrzeby informacyjne użytkowników informacji rachunkowości, można wyróżnić dwa podstawowe obszary rachunkowości:

- **rachunkowość finansową** (*financial accounting*), której celem jest zaspokojenie potrzeb użytkowników zewnętrznych, takich jak stan majątkowy czy osiągnięty wynik finansowy,
- **rachunkowość zarządczą** (*management accounting*), która ma zaspokoić potrzeby informacyjne użytkowników wewnętrznych, przede wszystkim kadry menedżerskiej podmiotu gospodarczego, w obszarze efektywności i skuteczności gospodarowania zarówno w bieżącym okresie, jak i kolejnych latach.

Informacje finansowe dla użytkowników zewnętrznych są przedstawiane w **sprawozdaniu finansowym** (*financial statement*), zaś informacje dla użytkowników wewnętrznych są prezentowane w formie **raportów finansowych** (*management report*).

Sprawozdanie finansowe ogólnego przeznaczenia (*primary financial statements*) obejmuje zawsze wstęp do sprawozdania finansowego, **bilans** (*balance sheet, statement of financial position*), **rachunek zysków i strat** (*statement of financial performance, income statement, profit and loss statement*) oraz dodatkowe informacje i objaśnienia (*additional information and notes*), może ono również obejmować dodatkowo **rachunek przepływów pieniężnych** (*cash flow statement*) oraz **sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym** (*statement of changes in equity*).

2. Zasada bilansowa, istota i typy operacji gospodarczych

Bilans na dzień 21.12.20XX

Aktywa (Assets)	Pasywa (Equity & Liability)
Suma aktywów	Suma pasywów
Suma aktywów = Suma pasywów	

Każdy element majątku musi mieć swoje źródło finansowania. W bilansie przedstawiany jest ten sam majątek, ale z różnych punktów widzenia, posiadanych zasobów (aktywa) i źródeł ich finansowania (pasywa), w związku z tym suma aktywów musi być zawsze równa sumie pasywów. Każdy element majątku musiał zostać sfinansowany, dlatego suma majątku musi być równa sumie źródeł finansowania jego finansowania. Jest to właśnie zasada równowagi bilansowej:

$$AKTYWA = PASYWA$$

Podmiot, podejmując działania gospodarcze, powoduje zmiany wartościowe zarówno posiadanych zasobów, jak i źródeł ich pochodzenia. Zmiany te to zdarzenia gospodarcze. Zdarzenia, które są ujęte wartościowo i podlegają ewidencji (ujęciu w księgach handlowych podmiotu gospodarczego), to operacje gospodarcze. Ze względu na charakter i zakres operacje gospodarcze dzieli się na:

- wynikowe – wpływają na osiągnięty przez jednostkę wynik finansowy (zysk lub stratę),
- bilansowe – wpływają na pozycje aktywów lub pasywów, bez wyniku finansowego.

Bezpośrednio z zasady bilansowej (*balance sheet equalion*) wynika, że każda operacja musi wpływać przynajmniej na dwa elementy bilansu, zmieniając ich wartość o tę samą kwotę, równą kwocie zdarzenia. W innym przypadku nie zostałaby zachowana zasada równowagi bilansowej ($A = P$).

Wyróżnia się cztery typy operacji gospodarczych:

- **I typ operacji gospodarczych (A/A)** – zmiany zachodzą wyłącznie w aktywach (jeden składnik zwiększa się, a inny maleje o kwotę operacji), wobec tego suma bilansowa pozostaje bez zmian. Na przykład otrzyma-

- nie przelewem spłaty należności w wysokości 10 000 zł powoduje wzrost środków pieniężnych na rachunku bankowym. Jednocześnie o tę samą kwotę zmniejszy się wartość należności;
- **II typ operacji gospodarczych (P/P)** – zmiany dotyczą tylko składników pasywów (jeden składnik rośnie, a inny maleje o kwotę operacji), suma bilansowa nie ulega zmianie. Na przykład przeznaczenie zysku netto na powiększenie kapitału zapasowego w wysokości 40 000 zł spowoduje wzrost kapitału zapasowego i zmniejszenie zysku netto;
 - **III typ operacji gospodarczych (+ A/P)** – zmiany powodują zwiększenie składnika zarówno aktywów, jak i pasywów o kwotę operacji, co sprawia, że o taką wartość rośnie suma bilansowa. Na przykład zakup maszyny produkcyjnej za 100 000 zł, za którą zapłata nastąpi w terminie późniejszym, powoduje zwiększenie środków trwałych (aktywa) i jednocześnie wzrost zobowiązań wobec dostawców (pasywa);
 - **IV typ operacji gospodarczych (– A/P)** – zmiany wpływają na zmniejszenie jednego składnika aktywów i jednego składnika pasywów o kwotę operacji; o taką wartość maleje też suma bilansowa. Na przykład spłata zobowiązania za nabytą maszynę produkcyjną w wysokości 100 000 zł ze środków na rachunku bankowym powoduje zmniejszenie środków na tym rachunku oraz zmniejszenie zobowiązań o kwotę spłaty.

3. Różnice pomiędzy kosztami i wydatkami oraz przychodami i wpływami

Jednymi z podstawowych pojęć stosowanych w rachunkowości są **koszty** i **przychody** oraz **wpływy** i **wydatki**. Koszty i wydatki, podobnie jak przychody i wpływy, to pojęcia bardzo często mylone i błędnie rozumiane. Rozumienie kosztu jako momentu wydatkowania środków pieniężnych nie jest zgodne z sensem ekonomicznym kategorii koszt. Zakupienie materiałów produkcyjnych jest jedynie zamianą jednego rodzaju majątku (środków pieniężnych) na inny rodzaj majątku (materiały produkcyjne).

Wpływy i wydatki są zawsze związane z ruchem środków pieniężnych, wpływy to wzrost środków pieniężnych, wydatek to zmniejszenie środków pieniężnych, bez względu na to, czy wzrosty i spadki dotyczą środków pieniężnych na rachunku bankowym, w kasie czy gotówki. Każda zmiana

wartości środków pieniężnych (poza zmianą wyceny walut obcych) powoduje powstanie wpływu lub wydatku. Elementem sprawozdania finansowego, który przedstawia zmianę stanu gotówki, jest rachunek przepływów pieniężnych (*cash flow statement*).

Koszty i przychody są pojęciami związanymi z rachunkiem zysków i strat, czyli z ustaleniem, czy w toku działalności jednostka osiągnęła zysk czy poniosła stratę. Koszty to sytuacja niekorzystna dla podmiotu gospodarczego, wartość aktywów maleje (jednostka posiada należności, które nie zostaną uregulowane z powodu upadłości dłużnika) lub wartość zobowiązań rośnie (otrzymano fakturę za energię elektryczną), co spowoduje spadek kapitału własnego w inny sposób niż poprzez wycofanie wkładów przez właścicieli.

Przychody są przeciwieństwem kosztów. To sytuacja korzystna, wartość aktywów rośnie (jednostka posiada lokatę, od której bank naliczył odsetki) lub wartość zobowiązań spada (otrzymano informację o umorzeniu części zadłużenia podmiotu), powodując wzrost kapitału własnego w inny sposób niż wniesienie kapitału przez właścicieli.

Pojęcia kosztu i wydatku nie są tożsame – nie wszystkie koszty są wydatkami, a nie wszystkie wydatki są kosztami. W niektórych przypadkach koszt wyprzedza wydatek. Naliczenie wynagrodzeń pracownikom to koszt, wypłata wynagrodzeń to wydatek, następujący później. Czasami zaś jest odwrotnie wydatek wyprzedza koszt, zakupienie materiałów z płatnością przelewem to wydatek, wydanie zakupionych materiałów do produkcji to koszt, następujący po uprzednim wydatku. Są również takie sytuacje, gdzie wystąpienie kosztów i wydatków jest całkowicie niezwiązane ze sobą. Spłata raty kredytu (bez odsetek) to tylko wydatek. Przekazanie w darowiźnie innemu podmiotowi materiałów to tylko koszt. Koszt wiąże się ze zużyciem aktywów, czyli zmniejszeniem wartości majątku lub wzrostem zobowiązań, czyli wzrostem niekorzystnej sytuacji dla podmiotu. Różnice pomiędzy kosztem a wydatkiem przedstawiono w tabeli 1.

Podobna sytuacja zachodzi w przypadku kategorii przychodów i wpływów. Pojęcia te nie są tożsame, czasami przychód i wpływ zachodzą w tym samym momencie (sprzedaż wyrobów gotowych za gotówkę), czasami przychód wyprzedza wpływ (sprzedaż produktów gotowych z odroczonym terminem płatności), innym razem wpływ wyprzedza przychód (otrzymanie zaliczki na poczet przyszłej sprzedaży), a w innej sytuacji będą to pojęcia rozbieżne. Otrzymanie w darowiźnie materiałów biurowych jest

tylko przychodem, zaś zaciągnięcie kredytu tylko wpływem. Przychód jest zawsze związany ze sprzedażą (poza emisją akcji własnych), bez względu na to, czy płatność z tego tytułu została już dokonana czy też nie. Różnice pomiędzy przychodem a wpływem przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 1. Różnice między wydatkiem a kosztem w odniesieniu do niektórych pozycji bilansowych

Pozycja bilansowa	Wydatek (<i>outflow</i>)	Koszt (<i>cost</i>)
Inwestycje	– w momencie zakupu za gotówkę lub płatności przelewem	– w momencie wydania do sprzedaży – w momencie spadku wartości
Środki trwałe, materiały	– w momencie zakupu za gotówkę lub płatności przelewem	– środki trwałe w chwili naliczania amortyzacji (stopniowego zużycia) – w momencie wydania materiałów do produkcji, zużycia – w momencie wydania do sprzedaży – jeśli uległy zniszczeniu czy zaginięciu
Kredyt	– spłata raty kredytu	– brak kosztu
	– zapłata odsetek	– naliczenie odsetek
Zobowiązania wobec pracowników	– wypłata wynagrodzeń pracownikom	– naliczenie wynagrodzeń pracownikom

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 2. Różnice między wpływem a przychodem w odniesieniu do niektórych pozycji bilansowych

Pozycja bilansowa	Wpływ (<i>inflow</i>)	Przychód (<i>revenue</i>)
Kredyt	– zaciągnięcie kredytu, przelew kredytu na rachunek	– brak przychodu
Materiały	– otrzymanie środków pieniężnych z tytułu sprzedaży materiałów do kasy lub na konto	– zawarcie transakcji sprzedaży (wystawienie faktury), bez względu na termin płatności
Inwestycje	– sprzedaż inwestycji za gotówkę lub płatność przelewem	– wzrost wartości inwestycji, nawet jeśli inwestycje nie zostały sprzedane
Należności	– otrzymanie spłaty należności	– brak przychodu
	– otrzymanie zapłaty odsetek	– naliczenie odsetek od należności

Źródło: opracowanie własne.

4. Wartość informacyjna podstawowych elementów sprawozdania finansowego

Prowadzenie działalności gospodarczej wymaga dysponowania odpowiednimi zasobami, takimi jak budynki, maszyny, materiały czy środki pieniężne. Zasoby te to majątek jednostki, który w rachunkowości nosi nazwę **aktywa** (*assets*).

Aktywa mogą być rozpatrywane z dwóch punktów widzenia:

- posiadanych zasobów – jakie rodzaje majątku posiada jednostka gospodarcza,
- źródeł finansowania tych zasobów – skąd jednostka gospodarcza miała pieniądze na sfinansowanie posiadanego majątku, pasywa¹.

Bilans, zwany również sprawozdaniem o sytuacji majątkowej przedsiębiorstwa, przedstawia ujęcie majątku i źródeł jego finansowania.

Bilans jednostki gospodarczej na dzień 31.12.20XX

Aktywa – jakie zasoby posiada jednostka?	Pasywa – jakie są źródła finansowania posiadanych zasobów?
--	--

Tradycyjny podział aktywów według posiadanych zasobów to podział na:

- majątek trwały (*fixed assets, non-current assets*) – dla którego okres przewidywanego wykorzystania jest dłuższy niż rok,
- majątek obrotowy (*current assets, non-fixed assets*) – dla którego okres przewidywanego wykorzystania nie przekracza roku lub jest to jeden cykl produkcyjny.

Tradycyjny podział majątku według źródeł finansowania to podział na:

- kapitał własny (*equity*) – wniesiony przez właścicieli lub wypracowany przez podmiot gospodarczy w toku działalności,
- kapitał obcy (*liability*) – kapitał, który musi być zwrócony innym podmiotom.

Do **majątku trwałego** (aktywów trwałych) zalicza się te składniki, które mają długi okres użytkowania i zwykle stosunkowo wysoką wartość². Składniki majątku trwałego są wykorzystywane w procesach gospodarczych w kolejnych latach, a ich zużycie następuje stopniowo. W klasyfikacji bilansowej wyróżnia się pięć grup aktywów trwałych:

¹ Słowo „pasywa” nie funkcjonuje w rachunkowości w języku angielskim, wykorzystuje się zaś określenie „kapitał własny plus zobowiązania” (*equity & liability*).

² Należy jednak pamiętać, że w ustawie o rachunkowości (1994) nie ma określonego minimalnego progu wartości początkowej tego majątku.

- **wartości niematerialne i prawne (*intangible fixed assets*)** to patenty, licencje, prawa majątkowe, prawa do emisji programów, muzyki, koncesje, znaki towarowe, oprogramowanie komputerowe – elementy majątku, które nie mają fizycznej postaci,
- **rzeczowe aktywa trwałe (*tangible fixed assets*)** to maszyny, urządzenia, środki transportu, budynki, grunty – elementy mające określoną postać fizyczną,
- **należności długoterminowe (*long-term receivables*)** to środki pieniężne, które powinny zostać zwrócone jednostce w okresie dłuższym niż rok.
- **inwestycji długoterminowych (*long-term investments*)** to nabyte papiery wartościowe innych jednostek (jeśli zostały zakupione w celu lokaty), dzieła sztuki i nieruchomości (zakupione jako lokata kapitału, np. grunty czy nieruchomości na wynajem), lokaty i pożyczki udzielone w celu uzyskania korzyści (np. w formie odsetek),
- **długoterminowe rozliczenia międzyokresowe (*long-term prepayments and deferred cost*)**, czyli wydane przez jednostkę środki pieniężne, które przyniosą korzyści nie wcześniej niż za rok, na przykład opłata wynajmu pomieszczeń na kilka lat z góry.

Oprócz majątku trwałego jednostka wykorzystuje w toku działalności gospodarczej również takie zasoby, których okres wykorzystania nie przekracza roku lub są one wykorzystywane w jednym cyklu produkcyjnym (przykładem może być budowa statków). Zasoby te zalicza się do **majątku obrotowego (*current assets*)**.

Majątek obrotowy to:

- **zapasy (*inventories*)** – zapasy materiałów, produkcja w toku, wytworzone produkty gotowe, towary,
- **należności krótkoterminowe (*current receivables*)** – środki pieniężne, które danej jednostce są winne inne jednostki,
- **inwestycje krótkoterminowe (*current investments*)** – posiadane przez jednostkę środki pieniężne oraz obce papiery wartościowe przeznaczone do sprzedaży,
- **krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe (*current prepayments and deferred costs*)** – czyli wydane przez jednostkę środki pieniężne, które przyniosą korzyści w ciągu nadchodzącego roku, np. opłata ubezpieczenia OC pojazdów uiszczona z góry na rok.

Uproszczony schemat bilansu przedstawiono w tabeli 3.

Tabela 3. Uproszczony schemat bilansu

Bilans spółki X na dzień 31.12.20XX

Aktywa (assets)	Pasywa (equity & liability)
A. Aktywa trwałe (<i>fixed assets</i>) 1. Wartości niematerialne i prawne (<i>intangible fixed assets</i>) 2. Rzeczowe aktywa trwałe (<i>tangible fixed assets</i>) 3. Należności długoterminowe (<i>long-term receivables</i>) 4. Inwestycje długoterminowe (<i>long-term investments</i>) 5. Rozliczenia międzyokresowe kosztów – długoterminowe (<i>long-term prepayments and deferred cost</i>)	A. Kapitał własny (<i>equity</i>) 1. Kapitał podstawowy (<i>share capital</i>) 2. Kapitał zapasowy (<i>supplementary capital</i>) 3. Kapitał z aktualizacji wyceny (<i>revaluation reserve</i>) 4. Pozostałe kapitały rezerwowe (<i>other reserve capitals</i>) 5. Zysk (strata) z lat ubiegłych (<i>previous years' profit (loss)</i>) 6. Zysk (strata) netto (<i>net profit (loss)</i>)
B. Aktywa obrotowe (<i>current assets</i>) 1. Zapasy (<i>inventories</i>) 2. Należności krótkoterminowe (<i>current receivables</i>) 3. Inwestycje krótkoterminowe (<i>current investments</i>) 4. Rozliczenia międzyokresowe kosztów – krótkoterminowe (<i>current prepayments and deferred costs</i>)	B. Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania (kapitał obcy) (<i>liabilities and provisions for liabilities</i>) 1. Rezerwy na zobowiązania (<i>provisions for liabilities</i>) 2. Zobowiązania długoterminowe (<i>long-term liabilities</i>) 3. Zobowiązania krótkoterminowe (<i>short-term liabilities</i>) 4. Rozliczenia międzyokresowe (<i>accruals and deferred income</i>)
Suma aktywów (<i>total assets</i>)	Suma pasywów (<i>total equity & liability</i>)

Źródło: opracowanie własne na podstawie załącznika 1 do ustawy o rachunkowości z dnia 29.09.1994 (Dz. U. z 2021 r., poz. 217). Szczegółowy wzór bilansu zgodny z regulacjami rachunkowości w Polsce przedstawiony jest w załączniku 1 do ustawy o rachunkowości (1994).

Klasyfikacja majątku z punktu widzenia źródeł jego pochodzenia przedstawia sposób finansowania posiadanych zasobów, czyli **kapitał własny** i **kapitał obcy**. W chwili rozpoczęcia działalności gospodarczej inwestor przekazuje środki pieniężne (lub majątek w innej postaci, np. maszyny) na rzecz podmiotu gospodarczego. Jest to z jednej strony majątek przedsiębiorstwa i jego aktywa, a z drugiej – jest to kapitał wniesiony przez właścicieli jednostki. W toku działalności gospodarczej, jeśli jednostka osiągnie

zysk, jest to kapitał wypracowany przez podmiot gospodarczy. Wypracowany przez jednostkę wynik finansowy jest integralnym elementem kapitału własnego. Zysk ten powiększa kapitał własny, chyba że zostanie on wypłacony inwestorom jako dywidenda lub wypłacony pracownikom jako premia. Ustawa o rachunkowości nie definiuje kapitału własnego, przedstawiona jest w niej natomiast definicja aktywów netto (ustawa o rachunkowości 1994: art. 3, ust. 1, pkt 29), czyli aktywów pomniejszonych o zobowiązania, odpowiadających wartościowo kapitałowi własnemu.

Kapitał obcy jest to kapitał, który musi zostać w przyszłości zwrócony innym podmiotom (przykładowo kredyt czy zobowiązanie). Innymi słowy środki pieniężne, za które zostały nabyte aktywa finansowane kapitałem obcym, muszą zostać w przyszłości zwrócone wierzycielom. Jednostka mogła nabyć maszynę produkcyjną z odroczonym na miesiąc terminem płatności, czyli w ciągu miesiąca musi uregulować zaciągnięte zobowiązanie.

Kolejnym podstawowym sprawozdaniem finansowym jest **rachunek zysków i strat** (*statement of financial performance, profit and loss statement, income statement*). Przedstawione są w nim informacje dotyczące osiągniętych (w danym okresie sprawozdawczym, np. w ciągu roku czy miesiąca) przez jednostkę przychodów oraz poniesionych kosztów. Informacje te są niezbędne do ustalenia efektów jej działania, czyli rentowności działalności jednostki. Wynik finansowy, czyli osiągnięty zysk lub poniesiona strata, to bowiem różnica pomiędzy przychodami a kosztami.

Rachunek zysków i strat 01.12.20XX–31.12.20XX

Przychody – jakie osiągnięto korzyści
Koszty – jakie poniesiono niekorzyści
WYNIK FINANSOWY = PRZYCHODY – KOSZTY

W ustawie o rachunkowości (ustawa o rachunkowości 1994: art. 3, ust. 1, pkt 31) koszty (*cost, expenses*³) i straty (*loss*) są definiowane jako uprawdopodobnione zmniejszenia w okresie sprawozdawczym korzyści ekonomicznych, o wiarygodnie określonej wartości, w formie zmniejszenia wartości aktywów albo zwiększenia wartości zobowiązań i rezerw, które doprowadzą do

³ *Expenses* są często błędnie tłumaczone jako wydatki, natomiast w rzeczywistości ekonomicznej jest to koszt, który wiąże się z wydatkiem.

zmniejszenia kapitału własnego lub zwiększenia jego niedoboru w inny sposób niż wycofanie środków przez udziałowców lub właścicieli. W uproszczeniu można powiedzieć, że koszty to wyrażone wartościowo celowe zużycie składników majątku (spadek) lub zwiększenie wartości zobowiązań (wzrost). Kosztem powodującym spadek wartości aktywów będzie na przykład wydanie materiałów do produkcji, spadek wartości posiadanych inwestycji czy zmniejszenie wartości środków trwałych. Koszt jako zwiększenie wartości zobowiązań to z kolei naliczenie odsetek od posiadanego kredytu, otrzymanie faktury za wyświadczone na rzecz podmiotu usługi (rachunek za usługi telekomunikacyjne, księgowe czy prawne).

Sprzedaż (*sale*) stanowi główne źródło przychodu (*revenue*). W ustawie o rachunkowości przychody (*revenue*) i zyski (*profit*) (ustawa o rachunkowości 1994: art. 3, ust. 1, pkt 30) są definiowane jako uprawdopodobnione powstanie w okresie sprawozdawczym korzyści ekonomicznych, o wiarygodnie określonej wartości, w formie zwiększenia wartości aktywów albo zmniejszenia wartości zobowiązań, które doprowadzą do wzrostu kapitału własnego lub zmniejszenia jego niedoboru w inny sposób niż wniesienie środków przez udziałowców lub właścicieli. W uproszczeniu można powiedzieć, że przychody to wyrażone wartościowo wzrosty aktywów lub spadki zobowiązań. Wzrost aktywów to na przykład wzrost wartości posiadanych inwestycji, wzrost wartości należności walutowych spowodowany wzrostem kursu waluty, zaś spadek wartości zobowiązań może być spowodowany umorzeniem części spłat czy zmniejszeniem wartości kredytu walutowego spowodowany spadkiem kursu danej waluty. Należy również pamiętać, że przychód nie jest tożsamy z wpływem gotówki, gdyż często podmioty gospodarcze dokonują transakcji sprzedaży z odroczonym terminem płatności. Oznacza to, że w momencie sprzedaży powstanie należność, która zostanie uregulowana w późniejszym terminie, zgodnym z zawartą umową.

Zawarte w rachunku zysków i strat kategorie kosztów, przychodów i wyniku, muszą być ujęte zgodnie z obowiązującymi w rachunkowości zasadami i regułami. Informacje te mogą być wykorzystywane przez różnych użytkowników. Ważne jest więc, aby informacja była prezentowana w sposób gwarantujący zrozumiałość, porównywalność i rzetelność sprawozdania finansowego.

Celem rachunku zysków i strat jest dostarczenie użytkownikom informacji o wynikach działalności jednostki. Sprawozdanie to nie tylko informuje

o łącznej kwocie wyniku finansowego osiągniętego przez jednostkę w okresie sprawozdawczym, lecz także o wynikach działalności poszczególnych obszarów działalności jednostki.

Rachunek zysków i strat podzielony jest na trzy podstawowe segmenty – **podstawową działalność operacyjną** (*operating activity*), **pozostałą działalność operacyjną** (*other operating activity*) oraz **działalność finansową** (*financial activity*).

Rysunek 2. Segmenty rachunku zysków i strat

Źródło: opracowanie własne.

Podstawowa działalność operacyjna (*operating activity*) związana jest z uzyskanymi przychodami i poniesionymi kosztami w toku normalnej działalności jednostki. Do tego segmentu zaliczane są przychody i koszty związane z wytworzeniem i sprzedażą produktów, towarów, materiałów i usług.

Pozostała działalność operacyjna to koszty i przychody związane pośrednio z działalnością operacyjną jednostki, czyli na przykład przychody i koszty związane ze sprzedażą środków trwałych czy wartości niematerialnych i prawnych.

Działalność finansowa stanowi porównanie przychodów finansowych z kosztami finansowymi poniesionymi w danym okresie sprawozdawczym. W tym segmencie prezentowane są wyniki ze sprzedaży papierów wartościowych, odsetki czy walutowe różnice kursowe.

Wynik brutto to wynik, jaki jednostka osiągnęła ze swej działalności w bieżącym okresie. Od wyniku brutto⁴ odejmowany jest podatek dochodowy i w ten sposób uzyskiwany jest zysk lub strata netto.

Rachunek zysków i strat może być sporządzany w wersji kalkulacyjnej i w wersji porównawczej. Wersje zależą **wyłącznie od ujęcia kosztów i przychodów w podstawowej działalności operacyjnej**⁵. Wersja kalkulacyjna rachunku zysków i strat oparta jest na kosztach w układzie funkcjonalnym, zaś wersja porównawcza bazuje na układzie rodzajowym kosztów.

Drugim segmentem rachunku zysków i strat jest pozostała działalność operacyjna (*other operating activity*). Działalność ta obejmuje koszty i przychody pośrednio związane z działalnością operacyjną jednostki (ustawa o rachunkowości 1994: art. 3, ust. 1, pkt 32). W pozostałej działalności operacyjnej ujmowane są koszty związane z (por. ustawa o rachunkowości 1994: art. 3, ust. 1, pkt 32):

- działalnością socjalną, np. dofinansowanie do wypoczynku pracowników,
- stratą ze zbycia środków trwałych, środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych i prawnych (według wartości bilansowej, czyli wartości księgowej netto⁶),
- odpisaniem należności przedawnionych, umorzonych i nieściągalnych, z wyjątkiem należności o charakterze publicznoprawnym,
- utworzeniem rezerw, z wyjątkiem rezerw związanych z operacjami finansowymi⁷,
- odpisami aktualizacyjnymi wartość aktywów, z wyjątkiem odpisów obciążających koszty wytworzenia sprzedanych produktów lub sprzedanych towarów, koszty sprzedaży lub koszty finansowe,
- zapłaconymi karami, odszkodowaniami i grzywnami,
- z przekazaniem, w tym w drodze darowizny, aktywów.

⁴ Wynik brutto nie jest tożsamy z podstawą opodatkowania. Podstawa opodatkowania ustalana jest na podstawie regulacji podatkowych, czyli ustawy o podatku dochodowym.

⁵ Wzory sprawozdań finansowych znajdują się w załącznikach do ustawy o rachunkowości (1994).

⁶ Wartość księgowa netto = wartość początkowa – dotychczasowe umorzenie.

⁷ Rezerwy takie ujmowane są w kosztach finansowych.

Tabela 4. Uproszczona struktura podstawowej działalności operacyjnej według wariantów rachunku zysków i strat

Wariant kalkulacyjny (<i>by function</i>)	Wariant porównawczy (<i>by nature</i>)
A: Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów, w tym: (<i>net sales of finished products, goods for resale, materials</i>)	Przychody ze sprzedaży i zrównanie z nimi (<i>net sales and sales equivalents</i>)
(+) Przychody ze sprzedaży produktów (<i>net sales of finished products</i>)	
(+) Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów (<i>net sales of goods for resale and materials</i>)	
B: Koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów, w tym: (<i>cost of sales of finished products, goods for resale, materials</i>)	B: Koszty działalności operacyjnej (według rodzaju) (<i>operating expenses</i>)
(-) koszt wytworzenia sprzedanych produktów (<i>cost of sales of finished products</i>)	(-) amortyzacja (<i>amortisation and depreciation</i>) (-) zużycie materiałów i energii (<i>materials and energy used</i>) (-) usługi obce (<i>external services</i>) (-) podatki i opłaty (<i>taxes and fees</i>) (-) wynagrodzenia (<i>salaries</i>) (-) ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia (<i>social security and other benefits</i>) (-) pozostałe koszty rodzajowe (<i>other cost by nature</i>)
(-) wartość sprzedanych towarów i materiałów (<i>cost of sales of goods for resale and materials</i>)	
C: Zysk (strata) brutto ze sprzedaży (A-B) (<i>gross profit/(loss)</i>)	
D: (-) Koszty sprzedaży (<i>selling cost</i>)	
E: (-) Koszty ogólnego zarządu (<i>general administrative expenses</i>)	
(C-D-E) ZYSK (STRATA) ZE SPRZEDAŻY (A-B) (<i>PROFIT/(LOSS) ON SALES</i>)	

Źródło: opracowanie własne na podstawie załącznika 1 do ustawy o rachunkowości z dnia 29.09.1994 (Dz. U. z 2021 r., poz. 217). Koszty rodzajowe są rozliczane zarówno na koszt wytworzenia produktów, jak i na koszty sprzedaży oraz koszty ogólnego zarządu.

Wśród przychodów wykazywanych w pozostałej działalności operacyjnej można wymienić przychody związane z (por. ustawa o rachunkowości 1994: art. 3, ust. 1, pkt 32):

- zbyciem z zyskiem środków trwałych, środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych i prawnych,
- odpisaniem przedawnionych, umorzonych, nieściągalnych zobowiązań⁸,
- rozwiązaniem rezerw⁹,
- korektami odpisów aktualizujących wartość aktywów,
- otrzymanymi odszkodowaniami, karami, grzywnami,
- otrzymaniem nieodpłatnie (w tym w drodze darowizny) aktywów na inne cele niż nabycie lub wytworzenie środków trwałych albo wartości niematerialnych i prawnych,
- działalnością socjalną.

Przychody i koszty finansowe obejmują przychody i zyski oraz koszty i straty, wynikające z transakcji związanych z działalnością inwestycyjną i finansową prowadzoną przez jednostkę gospodarczą.

Działalność finansowa (*financial activity*) to przychody z tytułu dywidend, które obejmują otrzymane przez jednostkę dywidendy, przy czym ujmowane są one w momencie podjęcia przez właściwy organ spółki uchwały o podziale zysku, chyba że ustalono na inny dzień prawo do dywidendy. W pozycji tej uwzględnione będą również przychody z tytułu udziału w zyskach jednostek podporządkowanych¹⁰.

Przychody finansowe to odsetki naliczone od udzielonych pożyczek i wierzytelności własnych oraz odsetki za zwłokę przy regulacji należności z tytułu dostaw i usług oraz odsetki od posiadanych aktywów finansowych. Kolejnym przykładem przychodów jest zysk ze zbycia inwestycji. W przypadku zbycia inwestycji w aktywa finansowe (zakupiono akcje innej firmy) w rachunku zysków i strat wykazywana jest nadwyżka przychodów finansowych nad wartością aktywów finansowych na dzień ich sprzedaży (sprzedano zakupione akcje po cenie wyższej niż cena zakupu).

Do kosztów finansowych zalicza się „odsetki”; ujmowane są naliczone odsetki od zobowiązań z tytułu dostaw i usług, zobowiązań finansowych, kredytów, pożyczek czy odsetki karne. Kolejnym przykładem kosztów jest sprzedaż ze stratą inwestycji w aktywa finansowe – stratę ze sprzedaży tej inwestycji stanowi różnica pomiędzy wyższą wartością bilansową akty-

⁸ Należy pamiętać, że są to zobowiązania jednostki sporządzającej sprawozdanie.

⁹ Nie dotyczy rezerw związanych z działalnością finansową.

¹⁰ Szczegółowe zasady ustalenia tej pozycji przedstawione są w podręcznikach z zakresu rachunkowości finansowej (np. Czajor et al. 2020).

wów na dzień ich sprzedaży a niższymi przychodami ze sprzedaży. Koszty finansowe mogą być również spowodowane obniżeniem wartości rynkowej posiadanych przez jednostkę aktywów finansowych (akcji innych podmiotów). Wystąpienie kosztu nie jest związane ze sprzedażą posiadanych aktywów finansowych, a jedynie zmianą ich ceny na rynku. Innymi przykładami kosztów finansowych są ujemne różnice kursowe, związane ze zmianą ceny waluty. Różnice takie mogą być spowodowane zarówno wzrostem, jak i spadkiem ceny waluty, ponieważ jednostka może posiadać nie tylko walutowe środki pieniężne, lecz także należności, zobowiązania, kredyty czy pożyczki.

Więcej na ten temat dowiesz się z:

Małkowska D. (2014), *Rachunkowość od podstaw*, Gdańsk: ODDK (rozdziały 1, 2).

Śnieżek E. (red.) (2021), *Rachunkowość – podstawy. Wykłady, przykłady, zadania, testy*, Warszawa: Wydawnictwo Nieoczywiste (rozdziały 1, 2, 6, 8).

Pytania kontrolne

1. Wymień elementy sprawozdania finansowego.
2. Jakie są typy operacji gospodarczych?
3. Podaj różnice pomiędzy wpływem a przychodem.
4. Co to jest koszt?
5. Jakie informacje przedstawiane są w rachunku zysków i strat?
6. Według jakich kryteriów można podzielić majątek?

Zadania do samodzielnego rozwiązania

Zadanie 1. Uzupełnij brakujące dane, każdą spółkę traktuj jako oddzielny podmiot gospodarczy.

Pozycja bilansowa	Spółka A	Spółka B	Spółka C	Spółka D	Spółka E
Aktywa trwałe		220 000		240 000	470 000
Aktywa obrotowe	55 000		320 000	150 000	
Suma aktywów	250 000				650 000
Kapitał własny		150 000	200 000	100 000	
Kapitał obcy	150 000	450 000			250 000
Suma pasywów			650 000		

Task 2. Compute the missing balance sheets amounts in each in the following independent situations.

Balance sheet item	1	2	3	4	5	6
Fixed assets	350.000			850.000		
Current assets		550.000	350.000		350.000	50.000
Total assets	570.000			1.000.000		
Equity	200.000	200.000	250.000	200.000	200.000	150.000
Long-term liabilities	0	400.000	50.000	0	100.000	50.000
Short-term liabilities			350.000			50.000
Total equity & liability		750.000			550.000	

Zadanie 3. Na podstawie przedstawionych danych sporządź dla firmy ALFA produkującej kamizelki ochronne bilans zamknięcia na dzień 31.12.20XX roku, ustalając wartość kapitału podstawowego.

1. Zobowiązania wobec dostawców	200
2. Akcje KGHM zakupione w celu lokaty	100
3. Należności od odbiorców krótkoterminowe	1700
4. Środki pieniężne na rachunku bankowym	130
5. Maszyny produkcyjne	2000
6. Budynki	2500
7. Licencje	200
8. Kredyt bankowy długoterminowy	1300
9. Materiały	3200
10. Sprzęt komputerowy	7000
11. Zobowiązania wobec dostawców krótkoterminowe	800
12. Środki pieniężne w kasie	3000
13. Otrzymane pożyczki długoterminowe	700
14. Półprodukty	1000
15. Kapitał podstawowy	***?

Task 4. You are an assistant of the chartered Accountant. There were following assets and liabilities in the company you audit. Use following data to prepare balance sheet.

1. Properties	3.000
2. Goods for resale	4.000
3. Trade Receivables	2.000
4. Bank account	3.400
5. Equity	?
6. Bank loan	3.000
7. Liabilities	1.000
8. Computers	3.200
9. License	3.400
10. Loans received	4.000
11. Raw materials	3.000
12. Receivables in respect of taxation	2.000

Zadanie 5. Spółka SUN zajmuje się produkcją i sprzedażą kosmetyków przeciwślnicznych. Uzupełnij tabelę, przypisując podane pozycje do grup wyodrębnionych w bilansie:

AT – aktywa trwałe,

AO – aktywa obrotowe,

KW – kapitał własny,

ZiR – zobowiązania i rezerwy,

X – nie jest to pozycja bilansu.

1.	Samochody osobowe	
2.	Akcje spółki LOOLY S.A. przeznaczone do odsprzedaży	
3.	Strata netto bieżącego roku	
4.	Kwoty do zapłaty z tytułu dostaw i usług	
5.	Otrzymane faktury za energię ciepłą	
6.	Splacone należności od odbiorców	
7.	Kwoty do odprowadzenia do urzędu skarbowego z tytułu podatku dochodowego	
8.	Grunt, na którym znajduje się siedziba firmy	
9.	Niewypłacone wynagrodzenia pracownikom administracyjnym	

10.	Udzielona spółce MER pożyczka długoterminowa	
11.	Surowce do produkcji	
12.	Zaciągnięte pożyczki długoterminowe	
13.	Koszty podróży służbowych pracowników działu marketingu	
14.	Kredyty bankowe długoterminowe	
15.	Maszyny i urządzenia	
16.	Kapitał podstawowy	
17.	Kwoty należne z tytułu sprzedaży kosmetyków	
18.	Balsamy po opalaniu przeznaczone do sprzedaży	
19.	Licencje na produkcję kosmetyków	
20.	Środki pieniężne na rachunku bankowym	

Zadanie 6. Dla każdego z wymienionych zdarzeń gospodarczych podaj jego typ (A/A, P/P, +A/P, -A/P). W przypadku niewystąpienia zdarzenia gospodarczego wstaw Z.

Operacje/zdarzenia gospodarcze	Odpowiedź
1. Zaciągnięto kredyt bankowy. Środki uzyskane z kredytu bankowego wpłynęły na rachunek bankowy spółki.	
2. Zakupiono materiały z odroczonym terminem płatności i przyjęto je do magazynu.	
3. Rozpoczęto rozmowy w sprawie zakupu gruntu.	
4. Uregulowano przelewem zobowiązanie za zużytą energią elektryczną.	
5. Zatrudniono nowego doradcę podatkowego.	
6. Udzielono krótkoterminowej pożyczki innemu podmiotowi, środki pieniężne zostały wypłacone z rachunku bankowego spółki.	
7. Ogłoszono przetarg na zakup sprzętu komputerowego.	
8. Zakupiono na warunkach kredytowych prawo do znaku towarowego.	
9. Pracownik przedstawił zwolnienie lekarskie.	
10. Wypłacono z rachunku bankowego środki i wpłacono je do kasy.	
11. Zakupiono zestaw mebli biurowych. Zapłaty dokonano przelewem.	
12. Zwołano walne zgromadzenie akcjonariuszy.	
13. Zakupiono za gotówkę materiały biurowe.	
14. Podpisano porozumienie dotyczące budowy oczyszczalni ścieków.	
15. Otrzymano przelewem należności od odbiorcy.	

Task 7. Write down (in the table) the types of accounting operations (A/A, +A/E&L, -A/E&L, E&L/E&L).

1. Purchase of inventory on account 200.	
2. Installment of bank loan was paid with bank money transfer 1.000.	
3. Company purchased raw materials with deferred payment 500.	
4. Company transferred cash from the bank to the company's cash desk 100.	
5. Purchase of properties on company loan 3.000.	
6. Company purchased machinery with deferred payment 1.000.	
7. 500 of receivables were paid off by bank money transfer.	
8. 300 of bank loan were paid off by the company.	
9. Company paid off 200 of payables by bank money transfer.	
10. Entity purchased 100 units of materials (1 PLN per unit). Entity paid cash and materials were taken to warehouse.	
11. Entity received payments on account of trade receivables 1.000.	
12. Delivered cash from bank account to cash desk 600.	
13. Company took bank loan 3.000, money was transfer to bank account.	
14. Entity paid liabilities using bank money transfer, amount 500.	
15. Company bought shares of Coca-Cola for 2.000.	

Zadanie 8. Na podstawie poniższych zdarzeń gospodarczych określ kategorie: wpływ, wydatek, koszt, przychód. Uwaga: mogą wystąpić operacje niezwiązane z żadną z wymienionych kategorii.

Lp.	Operacja gospodarcza	Wpływy	Wydatki	Koszty	Przychody
1.	Wystawiono kontrahentowi fakturę za sprzedane produkty.				
2.	Bank naliczył odsetki od kredytu.				
3.	Zapłacono przelewem za usługę serwisową.				
4.	Spłacono przelewem pożyczkę krótkoterminową.				
5.	Wystawiono fakturę za sprzedane z odroczonym terminem płatności towary.				

6.	Zakupiono materiały produkcyjne. Płatność uregulowano przelewem.				
7.	Naliczono wynagrodzenia pracownikom administracyjnym.				
8.	Otrzymano fakturę za zakupione produkty, fakturę opłacono, dokonując przelewu na rachunek bankowy.				
9.	Wydano materiały do produkcji.				
10.	Zakupiono nowy samochód dla pracowników działu sprzedaży. Zapłaty dokonano z rachunku bankowego.				
11.	Spłacono przelewem zobowiązania wobec dostawców.				
12.	Zapłacono gotówką opłaty skarbowe.				
13.	Otrzymano na rachunek lokaty terminowej wpływ odsetek od zgromadzonych środków, naliczonych za dany okres.				
14.	Wystawiono fakturę z odroczonym terminem płatności dla odbiorcy za sprzedane towary.				
15.	Dostawca naliczył odsetki od zaległych zobowiązań, które zapłacono przelewem.				

Task 9. Write true or false to the following categories.

Accounting operation	Inflow	Outflow	Cost	Revenue
1. Materials bought with deferred payment.				
2. Car bought with bank money transfer.				
3. Entity paid liabilities using bank money transfer, amount 500.				
4. Company sold same products receiving cash.				
5. Company received payment of receivables.				
6. Market value of Coca-Cola shares increased.				
7. Company bought materials paying cash.				

Accounting operation	Inflow	Outflow	Cost	Revenue
8. Part of our products were stolen.				
9. Company received bank loan.				
10. Bank calculated interest on loan.				
11. Company received invoice for electricity.				

Zadanie 10. Na podstawie poniższych danych oblicz wynik finansowy.

Lp.	Pozycje	Kwoty (zł)	Wstaw odpowiedni znak
1.	Przychody ze sprzedaży produktów.	10 000	
2.	Koszty wytworzenia sprzedanych produktów.	6000	
3.	Przychody ze sprzedaży towarów.	5000	
4.	Wartość sprzedanych towarów i materiałów.	3000	
5.	Wynagrodzenia pracowników administracyjnych.	2000	
6.	Koszty transportu sprzedanych towarów.	1000	
7.	Odsetki od kredytów.	500	
	WYNIK FINANSOWY =		

Zadanie 11. Przyporządkuj podane zdarzenia gospodarcze do odpowiednich grup przychodów/kosztów wyodrębnionych w rachunku zysków i strat.

Zdarzenia gospodarcze	Pozycje rachunku zysków i strat	
Naliczony za dany rok podatek dochodowy	L	Przykład
Sprzedano za 2300 posiadane akcje obce nabyte w celach handlowych za 2500.	A	Przychody netto ze sprzedaży produktów
Sprzedano z odroczonym terminem płatności produkty gotowe – wystawiono fakturę sprzedaży na kwotę 60 000.	B	Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów
Roczne koszty usług nabytych w związku z reklamą sprzedanych produktów wyniosły 10 000.	C	Koszt wytworzenia sprzedanych produktów
Otrzymano odszkodowanie za zniszczone na skutek powodzi pomieszczenia magazynowe 2520.	D	Wartość sprzedanych towarów i materiałów

Zdarzenia gospodarcze		Pozycje rachunku zysków i strat	
Naliczony za dany rok podatek dochodowy	L	Przykład	
Otrzymano fakturę na kwotę 10 000 za transport sprzedanych odbiorcy zagranicznemu produktów.	E	Koszty sprzedaży	
Wydano z magazynu sprzedane towary wycenione według cen nabycia na 4500.	F	Koszty ogólnego zarządu	
Otrzymano przelewem udziały w zysku w kwocie 3000 z tytułu posiadanych udziałów w obcych jednostkach.	G	Pozostałe przychody operacyjne	
Otrzymane kary z tytułu wad towarów dostarczonych do odbiorcy 1000.	H	Pozostałe koszty operacyjne	
Otrzymano przelewem odsetki lokat bankowych w kwocie 320.	I	Przychody finansowe	
Przekazano jako darowiznę niewykorzystywane materiały produkcyjne.	K	Koszty finansowe	
W związku ze zmianą kursu walut obcych dokonano wyceny rozrachunków wyrażonych w walutach obcych – powstały dodatnie różnice kursowe 300.	L	Podatek dochodowy	
Zlikwidowano sprzęt komputerowy o wartości 7000.	M	Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku	
Otrzymano informację o naliczeniu odsetek od niespłaconych w terminie zobowiązań.			
Naliczono odsetki od przeterminowanych należności.	Z	Pozycja nie jest ujmowana w rachunku zysków i strat	
Otrzymano dotację pieniężną do prowadzonej działalności.			

Task 12. Complete the following table by dividing the given cost by entity type of activity.

No.	Cost/Expenditure	Operating activities	Other operating activities	Financial activities
EX.	Given donation		X	
1.	Energy consumption by production machines.			
2.	Free transfer of unnecessary production machine.			

No.	Cost/Expenditure	Operating activities	Other operating activities	Financial activities
3.	Accrued interest on bank loans.			
4.	Depreciation charge on intangible assets.			
5.	Loss on the sale of securities.			
6.	Administrative employees' accrued income.			
7.	Donations from the current account to the animal shelter.			
8.	Value of materials destroyed in a fire.			
9.	Accrued penalty interest for late payment of the invoice (liabilities).			

Task 13. The KABE Company manufactures and sells pens. He also trades in office supplies. Using the information provided, make a Profit and Loss Statement by nature.

1. Net revenues from the sale of pens 11.700.
2. Interest accrued on bank deposit and received on the bank account 300.
3. Production costs of sold pens 800.
4. Value of materials used for production 2.000.
5. Contractual penalty charged to the company's contractor for untimely receipt of purchased products 100.
6. Net revenues from the sale of office supplies 2.800.
7. Value of office supplies sold at purchase prices of 1.900.
8. Remuneration accrued to employees 3.000.
9. Pen packs received free of charge 1.100.
10. Pens given to primary school in the form of a donation 500.
11. Change in inventories of pens in the warehouse 500.
12. Taxes and fees paid 200.
13. Amortization and depreciation of machinery and equipment 1.400.
14. Value of canceled (written off) liabilities 600.
16. Accrued interest on short-term loans granted 200.
17. Income tax – 20% of gross profit (assumption: gross profit = tax base)

Bibliografia

- Czajor P., Jurewicz A., Michalak M., Walińska E., Wencel A. (2020), *System rachunkowości finansowej*, Warszawa: Wolters Kluwer.
- Drury C. (1995), *Rachunek kosztów*, Warszawa: PWN.
- Jaruga A., Idzikowska G., Ignatowski R., Kopczyńska L., Owczarek Z., Szejna S., Szychta A., Walińska E. (1992), *Rachunkowość finansowa*, Łódź: Rafib.
- Małkowska D. (2014), *Rachunkowość od podstaw*, Gdańsk: ODDK.
- Śnieżek E. (red.) (2021), *Rachunkowość – podstawy. Wykłady, przykłady, zadania, testy*, Warszawa: Wydawnictwo Nieoczywiste.
- Ustawa o rachunkowości (1994), Dz. U., nr 121, poz. 591.